גברא אגברא. רבי אבהו אדשמואל, שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבן שמעון בן גמליאל: **דן אם סדין** · בשומתה ליכא למימר מדקתני סיפא אם היה שומתה לב"ד: **דן אם סדין** · יחידי משמע: **ומשלם מביתו** · בפירקין דלקמן (דף לג·) מוקי לה שנשא ונתן ביה פרשיות ומאי קאמר ר' אבהו שנים שדנו לד"ה אין דיניהן דין אין זה ד"ה דהא איכא דליה עירוב פרשיות דיניהם דין על כן נראה כדפרי' לעיל (שם) דהאיכא דרשה דבגדק תשפוט אפילו למאן דליה עירוב פרשיות והשתא שמואל ורבי אבהו פליגי אליבא דמאן דליה עירוב פרשיות וד"ה דקאמר רבי אבהו ה"ק לד"ה דליה להו עירוב פרשיות שנים שדנו אין דיניהם דין אי נמי כדפירש לעיל (דף כ:)* דאפילו למאן דליה עירוב פרשיות קסבר ר' אבהו שנים שדנו אין דיניהם דין ממשפט אחד וברייתא דלעיל דאם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי סברא נמי שפיר דאין דיניהן דין כדפירש לעיל (דף כ:)*:

ביצוע בג' · תנ"ג דמקשי פשרה לדין לאו לכל דבר מקשינן דבדין אזלינן בתר רובא אם שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב אי איפכא ובפשרה לא אזלינן בתר רובא עד שיסכימו שלשתן לדעת אחד כדאמר בפ' בתרא דמסכת ע"ז (עב·) כדשיימי בי תלתא אפי' תרי מנו תלתא כדאמרי בי תלתא עד דאמרי בי תלתא:

דכולי עלמא מקשינן פשרה לדין · פי' דכ"ע ר' מאיר וחכמים אבל לשב"ג דלעיל ודאי לא מקשי:

מקשינן פשרה לדין · פירש בקונטרס מדכתיב (שמואל ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה וגו' ותימה דהא תניא לקמן כשם שהדין בג' כך הפשרה בג' משמע דמקשי פשרה(ה) ומוכח לקמן דהאיא תנא אית ליה דרשות לבלוע ורבי יהושע בן קרחה סבר מצוה אלמא לא דרשי ת"ק משפט וצדקה לענין ביטול דאי מקרי לדקה אם כן הוה מצוה ומהאיא קרא נמי דכתיב (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא למידרש ביטול דאיתקש שלום למשפט דאם כן הוי מצוה לבטל דשלום נמי מצוה הוא: **לא** דכ"ע כו' · תימה דלא קאמר לשמואל ודאי תנאי הוא לרבי אבהו מי ליתא תנאי היא דכי האי גוונא אורחא דהש"ס בכל דוכתא:

תיסני בתרי ולקני מינה · תנ"ג דמפרש בירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי צריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו בירושלמי שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן:

והלכתא פשרה צריכה קנין · והא דלא סני בתרי משום דהוי כמו קנין בטעות דלא בקיאי בפשרה שפיר: **צריכה** קנין · אם נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה בטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא דאיכא קנין הוי כמו קנין בטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מבלא קנין ואפילו אם נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראיה מכאן דמלי למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין צריך קנין ומיהו בהלכות גדולות פירש בהלכות דינין דצריך קנין על המחילה אף על פי שעשין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שהיא צריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך צריך לאלם הדבר ע"י קנין וגרלה להבית ראיה דמחילה אינה צריכה קנין מהא דאמר בפרק המקבל (נ"מ דף קיב. ושם) גבי שכיר המתנו אצל חנוני ואצל שולחני איט עובר עליו ופליגי התם רב ששת אמר איט חוזר עליו (*רבא) אמר חוזר דמשמע דבלא קנין אייתי דאי בקנין מאי טעמא דמאן דאמר חוזר אבל בלא קנין פליגי בהכי דמר סבר כשהמתנו לא לגמרי פטרו לבעל הבית אלא יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטרו אלמא מחילה לא צריכה קנין ועוד ראיה דפריך בפ"ק דקדושין (דף מז·) גבי עבד עברי קונה עצמו בשטר למה לי שטרא לימא ליה בתפי תרי זיל ובלא קנין אייתי דאי בקנין מאי משני עבד עברי גופו קני אכתי תקשה לן שטרא למ"ל דאמר המפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור אלא על כרחך לא פריך אלא מלשון הכתוב בשטר כלומר למה לי שטר אותו לשון עצמו שכותב בשטר הרי את לעצמך יאמר לו בעל פה עוד ראיה מהא דתנן בסוף הנשמה (כתובות דף קד·) שאם שהתה כ"ה שנים ולא תבעה כתובתה מסתמא מחלה ובלא קנין אייתי כדמוכח מעובדא דחמתיה דרבי חייא ומטעמא חמין והודה לו בשעורים דפטור אף משעורים דמודה הוי בהו אין ראיה דהתם על כרחך לאו משום דאמרינן מדלא תבע להו אסתמא אחלינהו הוי פטור אלא היינו טעמא מדלא תבע שעורים מודה הוא דלא מיחייב ליה שעורים מדפריך עלה בסוף המניח (ב"ק דף לה: ושם) מהא דתנן היו הגיזקין שנים כו' הגיזק אומר גדול הזיק את הגדול ומזיק אומר לא כי אלא קטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן ומסיק דאפילו כדאמר מזיק ליה והתם אי אפשר לחיות הטעם כלל משום מחילה שהרי הוא טומד ולוות ומבכור שנטל חלק כפשוט דאמר ויתר (ב"ב דף קכו.) אין לדקדק נמי כלל מכאן חזר רבינו יאתן בר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

ובי תימא פליגי רבנן עליה דרשב"ג *והאמר רבי אבהו שנים שדנו לדברי הכל אין דיניהם דין? גברא אגברא קא רמית. גופא א"ר אבהו שנים שדנו דיני ממונות לדברי הכל אין דיניהם דין *איתיביה רבי אבא לרבי אבהו דן *את הדין וזיכה את החייב וחייב את הזכאי טימא את הטהור טיהר את הטמא מה שעשה עשוי ומשלם מביתו הבא במאי עסקינן דקבלוהו עליהו, אי הכי אמאי משלם מביתו? דאמרו ליה היינת לן דין תורה! א"ל רב ספרא לרבי אבא: דטעה במאי אילימא דטעה בדבר משנה *והאמר רב ששת א"ר *(אמי) טעה בדבר משנה רחוק אלא דטעה בשיקול הדעת, היכי דמי *בשיקול הדעת? אמר רב פפא כגון תרי תנאי ותרי אמוראי דפליגי אהדדי ולא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, וסוגיין דעלמא אליבא דחד מינייהו, ואזל איהו ועבד כאידך היינו שיקול הדעת אלמא כתנאי ביצוע בשלשה דברי ר"מ וחכ"א *פשרה ביחיד סברוה לב"ע מקשינן פשרה לדין מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר דין בשלשה ומר סבר דין בשנים? לא דב"ע דין בשלשה והכא בהא קמיפלגי דמר סבר מקשינן פשרה לדין ומר סבר לא מקשינן פשרה לדין. לימא תלתא תנאי בפשרה: דמר סבר בשלשה ומר סבר בשנים ומר סבר ביחיד? אמר רב אחא בריה דרב איקא ואיתימא רבי יומר בר שלמיא מאן דאמר תרי אפילו חד נמי והאי דקאמר תרי כי היכי דליהוו עליה סהדי. אמר רב אשי ש"מ פשרה אינה צריכה קנין דאי סלקא דעתך צריכה קנין, למ"ד צריכה תלתא ל"ל, תסני בתרי וליקני מינה והלכתא *כשם שהדין בשלשה כך ביצוע בשלשה

נגמר

פשרה צריכה קנין תנו רבנן

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ג סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סימן כה סעיף ג:

מג ב מיי' שם פלכה ה טוש"ע שם סעי' ה:

מד ג מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ב:

מה ד ה מיי' פכ"ב מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סימן יב סעיף ז:

[עי' תוספות בכתובות כח: ד"ה דן את הדין]

נוסח קבלוהו עליהו לדין דין תורה ולא: בגבר אגבר – חומר בגבר אגבר – מעלה מביתו

[לקמן לג. ע"ש כתובות סד: קו]

מהגה טלגים בגירוד הטאלה "בלשה בגאי"

רבינו חננאל

מהגה

ור' אבהו פליג עליה ואמר לדברי הכל שנים שדנו אין דיניהם דין ושותיב ר' אבא עליה מהא דתנן בבכורות פ"ד (כח ע"ב) דן את הדין זיכה את החייב טו' ומשני מתניתין דקבלוה עלייהו · ואקשינן אי הכי ישלם מביתו הא א"ל רב לרבה בר בר חנה אי קבלוה עלייהו לא תשלם · ומשני כגון דאמרו ליה על מנת כן קבלינך עלן דדיינת לן דין תורה: ירושלמי מה שעשה עשוי מה שטעה בשיקול הדעת יישלם מביתו שהנוס עצמו לדון יחידי דין תורה ותנינן אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד · אמר לון כיון דחמן (ה') יתי יתיב דאין לרבי ואינון אתיין כמאן שקבלוני עליהן דפי · ותנן במה דברים אמורים בזמן שלא קבלם אבל קבלם עלייהו דן אפילו יחידי ואסיקנא טעה בזכר משנה חוזר הדין בשיקול הדעת כגון דאשכח פלוגתא דתרי תנאי או דתרי אמוראי וסניא דשמעתא כחד מינייהו פי' מקשי ומפרקי אליבא דחד מינייהו ואול הוא ופסק דינא כאידך דלא סניא דשמעתא כוותיה הייט טועה בשיקול הדעת ומה שעשה עשוי יישלם מביתו: ירושלמי בכתובות פרק הכותב לאשתי (הל' ג) דין ודברים אין לי בנכסיך הכל מודי' שאם טעה בשיקול הדעת שאין חוזרין פעו בדבר תורה מחזירין מה פליגו בטעות משנה ר' יוחנן אמר טעות משנה שיקול הדעת · ריש לקיש אמר טעות משנה דבר תורה היא טעות משנה היא טעות ר"מ וחכ"א פשרה ביחיד ואסיק'

נוסח כאן ג"ר"ם לפשרה

נוסח כאן טעה בגרבי קנין

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה מקשינן וכו' פשרה לדין ומוכח:

גברא אגברא · רבי אבהו דאשמואל, שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבן שמעון בן גמליאל: **דן אם סדין** · בומומה ליכא למימר מדקתני סיפא אם היה מומחה לב"ד: **דן אם סדין** · יחידי משמע: **ומשלם מביתו** · בפירקין דלקמן (דף לג·) מוקי לה שנשא ונתן ביה פרשיות ומאי קאמר ר' אבהו שנים שדנו לד"ה אין דיניהן דין אין זה ד"ה דהא איכא דליה עירוב פרשיות דיניהם דין על כן נראה כדפרי' לעיל (שם) דהאיכא דרשה דבגדק תשפוט אפילו למאן דליה עירוב פרשיות והשתא שמואל ורבי אבהו פליגי אליבא דמאן דליה עירוב פרשיות וד"ה דקאמר רבי אבהו ה"ק לד"ה דליה להו עירוב פרשיות שנים שדנו אין דיניהם דין אי נמי כדפירש לעיל (דף כ:)* דאפילו למאן דליה עירוב פרשיות קסבר ר' אבהו שנים שדנו אין דיניהם דין ממשפט אחד וברייתא דלעיל דאם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי סברא נמי שפיר דאין דיניהן דין כדפירש לעיל (דף כ:)*:

ביצוע בג' · תנ"ג דמקשי פשרה לדין לאו לכל דבר מקשינן דבדין אזלינן בתר רובא אם שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב אי איפכא ובפשרה לא אזלינן בתר רובא עד שיסכימו שלשתן לדעת אחד כדאמר בפ' בתרא דמסכת ע"ז (עב·) כדשיימי בי תלתא אפי' תרי מנו תלתא כדאמרי בי תלתא עד דאמרי בי תלתא:

דכולי עלמא מקשינן פשרה לדין · פי' דכ"ע ר' מאיר וחכמים אבל לשב"ג דלעיל ודאי לא מקשי:

מקשינן פשרה לדין · פירש בקונטרס מדכתיב (שמואל ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה וגו' ותימה דהא תניא לקמן כשם שהדין בג' כך הפשרה בג' משמע דמקשי פשרה(ה) ומוכח לקמן דהאיא תנא אית ליה דרשות לבלוע ורבי יהושע בן קרחה סבר מצוה אלמא לא דרשי ת"ק משפט וצדקה לענין ביטול דאי מקרי לדקה אם כן הוה מצוה ומהאיא קרא נמי דכתיב (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא למידרש ביטול דאיתקש שלום למשפט דאם כן הוי מצוה לבטל דשלום נמי מצוה הוא: **לא** דכ"ע כו' · תימה דלא קאמר לשמואל ודאי תנאי הוא לרבי אבהו מי ליתא תנאי היא דכי האי גוונא אורחא דהש"ס בכל דוכתא:

תיסני בתרי ולקני מינה · תנ"ג דמפרש בירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי צריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו בירושלמי שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן:

והלכתא פשרה צריכה קנין · והא דלא סני בתרי משום דהוי כמו קנין בטעות דלא בקיאי בפשרה שפיר: **צריכה** קנין · אם נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה בטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא דאיכא קנין הוי כמו קנין בטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מבלא קנין ואפילו אם נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראיה מכאן דמלי למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין צריך קנין ומיהו בהלכות גדולות פירש בהלכות דינין דצריך קנין על המחילה אף על פי שעשין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שהיא צריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך צריך לאלם הדבר ע"י קנין וגרלה להבית ראיה דמחילה אינה צריכה קנין מהא דאמר בפרק המקבל (נ"מ דף קיב. ושם) גבי שכיר המתנו אצל חנוני ואצל שולחני איט עובר עליו ופליגי התם רב ששת אמר איט חוזר עליו (*רבא) אמר חוזר דמשמע דבלא קנין אייתי דאי בקנין מאי טעמא דמאן דאמר חוזר אבל בלא קנין פליגי בהכי דמר סבר כשהמתנו לא לגמרי פטרו לבעל הבית אלא יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטרו אלמא מחילה לא צריכה קנין ועוד ראיה דפריך בפ"ק דקדושין (דף מז·) גבי עבד עברי קונה עצמו בשטר למה לי שטרא לימא ליה בתפי תרי זיל ובלא קנין אייתי דאי בקנין מאי משני עבד עברי גופו קני אכתי תקשה לן שטרא למ"ל דאמר המפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור אלא על כרחך לא פריך אלא מלשון הכתוב בשטר כלומר למה לי שטר אותו לשון עצמו שכותב בשטר הרי את לעצמך יאמר לו בעל פה עוד ראיה מהא דתנן בסוף הנשמה (כתובות דף קד·) שאם שהתה כ"ה שנים ולא תבעה כתובתה מסתמא מחלה ובלא קנין אייתי כדמוכח מעובדא דחמתיה דרבי חייא ומטעמא חמין והודה לו בשעורים דפטור אף משעורים דמודה הוי בהו אין ראיה דהתם על כרחך לאו משום דאמרינן מדלא תבע להו אסתמא אחלינהו הוי פטור אלא היינו טעמא מדלא תבע שעורים מודה הוא דלא מיחייב ליה שעורים מדפריך עלה בסוף המניח (ב"ק דף לה: ושם) מהא דתנן היו הגיזקין שנים כו' הגיזק אומר גדול הזיק את הגדול ומזיק אומר לא כי אלא קטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן ומסיק דאפילו כדאמר מזיק ליה והתם אי אפשר לחיות הטעם כלל משום מחילה שהרי הוא טומד ולוות ומבכור שנטל חלק כפשוט דאמר ויתר (ב"ב דף קכו.) אין לדקדק נמי כלל מכאן חזר רבינו יאתן בר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

זקנים (תורה היא טעות משנה היא טעות זקנים) תלתא תנאי שליני בפשרה חד רשב"ג דתני פשרה בשנים · שני ר' מאיר שלישי חכמים התולקים עמו דתניא ביצוע בשלשה דברי ר"מ וחכ"א פשרה ביחיד ואסיק'